

04

Energeetika

Faktilehte saab kasutada sisukate arutelude käivitamiseks ja kriitiliste küsimuste esitamisel. Taustapaberitesse on koondatud avalik info, seega võib neid vabalt levitada.

See taustapaber on üks seitsmest faktilehest, mille on koostanud järgmised kestliku arengu ja keskkonnaorganisatsioonid:

SA Rohetiiger
Eesti keskkonnaühenduste Koda
SA Eestimaa Looduse Fond
MTÜ Eesti Roheline Liikumine
MTÜ Päästame Eesti Metsad
MTÜ Fridays For Future Estonia

Milline on hetkeseis?

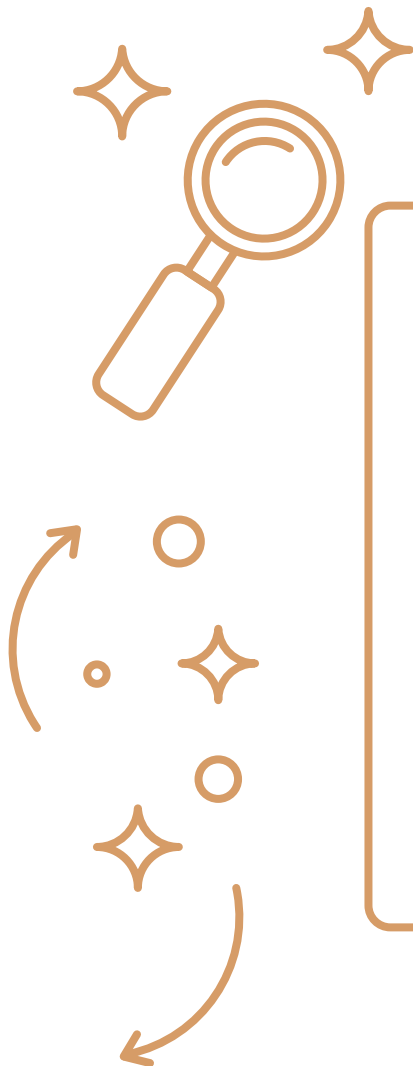
- Eesti elektritootmine on üles ehitatud põlevkivielektrile, mis asetab meid süsinikuheitmete tekitamises kolmandale kohale Euroopas: 2020 oli heide elaniku kohta 9,65 tonni, sellest 82% tuli energeetikast ([Keskkonnaministeeriumi andmed](#)).
- Eesti on sõltuv taastumatutest energiaallikatest, mis on tarbijale kallim kui taastuenergia. Taastuenergia suurem tootmine alandaks elektri hinda kõigi tarbijate jaoks ([Energia teekaart 2022](#)).
- Gaasist loobumisel on võetud ajutiselt kasutusele põlevkiviõli, mis ei ole pikas plaanis jätkusuutlik ega soovitatav, kuid on vastuvõetav lühiajalise meetmena, et talvekuudel hädavajaliku energia puudujääki katta.
- Eesti ekspordib sama palju energeetilist puitu (graanuleid ja hakkepuitu), kui siseriiklikult tarbib. Energeetiliselt ületab väljaviidava energeetilise puidu kogus kaks korda Eestis tarbitava maagaasi koguse. Energeetilise puidu väljavedu on Eesti majandusele, energiajulgeolekule ja looduskeskkonnale kahjulik tegevus. ([Energia teekaart 2022](#))
- Inimeste elektritarbimise harjumused ei ole muutunud säästlikumaks. 17. augustil 2022 oli elektri hind ühes tunnis 4000 €/MWh, ent tarbimine langes vaid 12% (seda peamiselt börsihinnaga elektrit ostvate klientide pingutuste tõttu). Vaatamata kõrgetele elektrienergia hindadele tarbiti 2022. aasta esimeses pooles sama palju elektrit kui 2021. Põhjusteks on peamiselt motivatsioonipuudus vähendada energiatarbimist tööstuses-teeninduses, muuta oma harjumusi kodus. Lisaks mõjutavad säästmist negatiivselt fikseeritud hinnad, univertsalteenus, vähesed teadmised selle vajalikkusest ning inimeste võimalus muuta päevast tarbimiskorraldust (nt 9st 17ni tööpäevad).

Levinud müüdid ja tegelikkus

Elektrihindade tõus on süüdi rohepööre	Elektrihindade tõusu on põhjustanud põlevkivi- ja gaasielektri kõrge hind, mis omakorda tuleneb CO2 kvootide hinnatõusust, energia defitsiidist piirkonnas ja sõjast Ukrainas, kuna lõpetati energiatarne Venemaalt.
Taastuenergia on kallis	Taastuenergia on kõige keskkonnasõbralikum ja kõige odavam energia tootmise viis (Energia teekaart 2022).
Tuule- ja päikeseenergia ei ole nii juhitavad ja stabiilsed kui on põlevkivielekter ja tuumajaam	Taastuenergia olemus on teistsugune kui taastumatute kütuste kasutamisel toodetud energia: taastuenergiaga kaasneb energia salvestamine, et saavutada suurem juhitavus ja stabiilsus. Kui põlevkivi- ja tuumajaamad on aegajalt rivist väljas, siis tuule- ja päikesepargid toodavad vahel vähem, vahel rohkem. Eksitav on väita, nagu oleks ükskõik milline energiatootmisviis täiesti stabiilne ja juhitav. Hajutatud taastuenergia puhul on mõne piirkonna väiksem tootlikkus üldises süsteemis vähem tuntav. Eestis kõne all olev tuumajaam ei ole juhitav võimsus - teda ei saa lülitada sisse-välja, et katta tiputarbimise võimalikke puudujääke. Sellist juhitavust tippude katmiseks võimaldab kõige paremini (bio)gaasi elektri jaam.

Mida on Eestil vaja teha?

1. **Toota energiat keskkonnasäästlikult:** kõige olulisem on minna täielikult (100%) üle taastuva ja kodumaise energia tootmisele, mis on tasakaalustatud mahuka salvestusega ja juhitava võimsusega koostootmisjaamadest.
2. **Tagada varustuskindlus ja energiajulgeolek:** selleks et saavutada energiasõltumatus ja minna üle taastuvale energiale, on meil vaja 2000 MW tuuleparke (praegu on 320 MW, mis katab ca 9% tänasest elektritarbimisest) ja 1300 MW päikeseparke (praegu on 500 MW). Lisaks on vaja salvestusvõimet ja juhitavat võimsust kokku 2000 MW ulatuses. ([Energia teekaart 2022](#))
3. **Toetada energia säästmist, salvestusvõimekuse loomist ja taastuvenergia tootmist,** mitte (taastumatust allikast toodetud) energia tarbimist, mida teeb 2022. sügisel loodud universaalteenus ja muud tarbimist soosivad kompensatsioonid.
4. **Võtta eesmärgiks suund hajutatud elektritootmisele,** mis suurendaks julgeolekut ja säile nõtkust, aitaks kaasa hüvede jagunemisele rohkemate vahel ning võimaldaks tugevdada demokraatlikku otsustamist energeetikas. Hajutatud elektritootmist saab korraldada energiaühistute kaudu, mida võib luua korteriühistute, kogukondlike ühenduste ning põllumajandusettevõtete ja teiste selliste baasil, kasutades ära tööstusalasid, katuseid ning muid segakasutuses olevaid pindu. ([Keskkonnaühenduste energeetikavision 2035](#))

KELLELT KÜSIDA LISATEAVET:

Andres Veske, Rohetiiger
andres@rohetiiger.ee, 5056466

Jaanus Purga, Rohetiiger
jaanus@rohetiiger.ee

Ingrid Nielsen, Eestimaa Looduse Fondi
taastuvenergia ekspert
ingrid.nielsen@elfond.ee, 56669775

Maris Pedaja, Eesti Rohelise Liikumise energeetikaekspert,
maris@roheline.ee, 53483661

Einari Kisel, TalTechi Targa linna tippkeskuse
partnerlussuhete ja strateegia juht,
einari.kisel@taltech.ee